

Vorbereiding post 1

Werken voor hei en ven

Groep 1-2-3

Welkom bij IVN Valkenswaard-Waalre

Dit is de digitale voorbereiding op post 1:

Werken voor hei en ven, voor groep 1, 2 en 3.

Inhoud:

- Algemeen
- Verhaal
- Spel
- Werkblad
- Opruimen

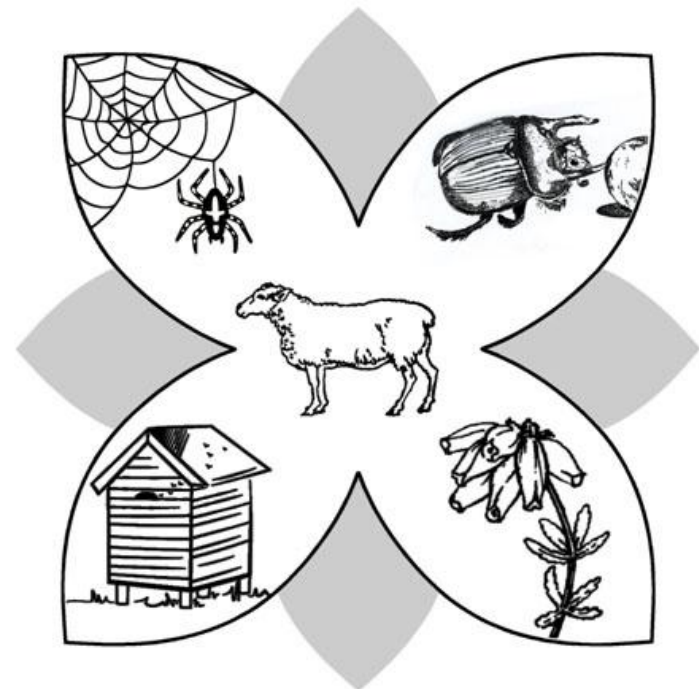
Algemeen

- Voor post 1 is een tafel nodig om bij het knieboek te vertellen en om het spel aan te spelen. Zorg voor voldoende stoelen voor de kinderen en voor jezelf.

- In het werkboek dat op de post ligt vind je achter het tabblad 'Groep 1-2-3' op papier alle informatie over deze post.
- Neem voor het verhaal niet meer dan 10 minuten en de rest van de tijd voor het spel.
- Voor groep 1-2 is er geen apart werkblad per post, er is een algemene kleurplaat.
- Het werkblad voor groep 3-(4-5) kan op school worden gemaakt, dit hoeft niet op de post.

Kom kijken op de hei

WERKBOEK POST 1:
WERKEN VOOR HEI EN VEN

ivn natuur
educatie
Valkenswaard-Waalre

Verhaal

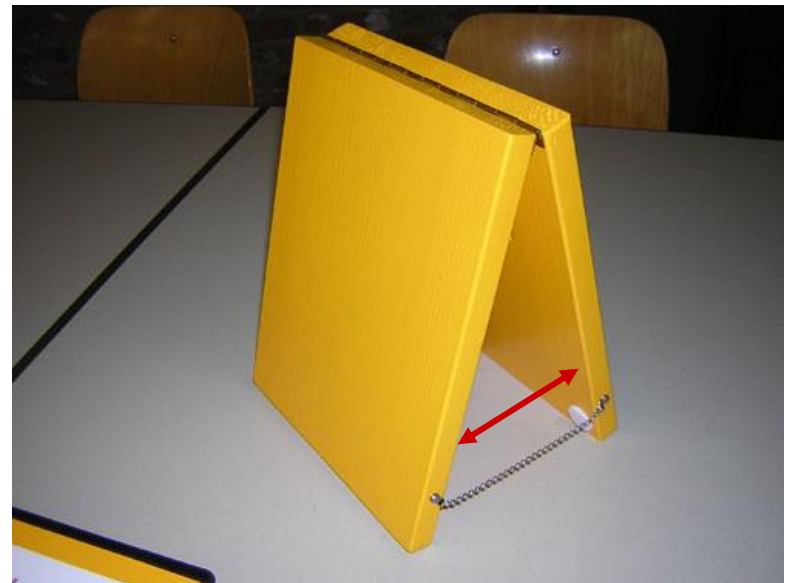
Op de post willen we de kinderen de volgende dingen duidelijk maken:

- Hei met vennen is een mooi landschap dat niet vanzelf blijft bestaan.
- Vroeger was er veel hei in onze streken, omdat er veel schapen gehouden werden die op de hei graasden.
- De schapen werden voornamelijk gehouden voor de mest.
- Er waren speciale schapenrassen die het hele jaar door op de hei konden grazen, zoals het Kempisch heideschaap.

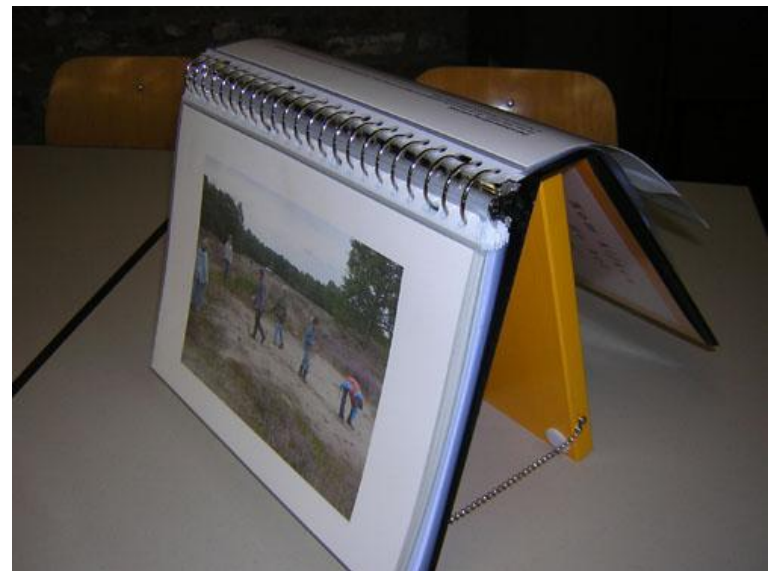
Voor de kinderen van groep 1, 2 en 3 worden de infoborden niet gebruikt. In het werkboek is voor hen in knieboekvorm een informatief verhaal opgenomen dat aan tafel kan worden verteld.

Knieboek

- Nodig: werkboek, een gedeelte achter het tabblad 'Groep 1-2-3' is het knieboek; uitklapbare steun.
- Klap de steun uit en zet deze op tafel.

- Zet het knieboek op de steun. De kinderen kijken naar de ene kant, de begeleider kijkt naar de andere kant.
- Ga naar het begin van het knieboek op p. 6-7. De kinderen krijgen een grote foto van de heide te zien, de begeleider dezelfde foto in het klein plus de tekst om daarbij voor te lezen.
- Daarna telkens opnieuw doordraaien naar het volgende blad. Geef de kinderen ook gelegenheid om te reageren op foto of tekst.

Schapenwol

Nadat het verhaal verteld is, kunnen de kinderen nog voelen en ruiken aan echte schapenwol van het Kempisch heideschaap.

De pluk wol niet uit het doosje halen en tussendoor telkens de deksel op de doos doen (de wol ruikt nogal sterk).

Heideplag

Bij de post hoort een doos met een heideplag. Plaggen is een manier om hei te behouden, net zoals het laten grazen van schapen. Er wordt dan een flinke laag materiaal weggehaald, met machines of met de schop.

Na het plaggen komt de hei meestal sneller terug dan andere planten. De plag is dikker dan de meeste mensen verwachten!

Laat de kinderen goed naar de plag kijken en dan mee bedenken wat er met plaggen allemaal wordt weggehaald.

Bijvoorbeeld:

- heideplanten
- andere planten zoals mos, gras
- dode blaadjes, twijgen enz.
- kleine diertjes zoals insecten (levend en dood)
- humus
- zand

Spel

Voor de groepen 1, 2 en 3 wordt het Potstalspel gebruikt.

Materiaal:

- grondplaat met daarop de eerste laag stenen van een boerderij
- op de laag stenen 4 daksteunen
- op de daksteunen ligt het dak
- krat met ca. 75 bouwstenen
- doos met extra materiaal:
  - loopplank
  - 6 schapen
  - herder en herdershond
  - 3 hooibalen
  - minibank en –tafel
  - dobbelsteen
  - 3 'mest'- en 3 'plaggen'-lagen

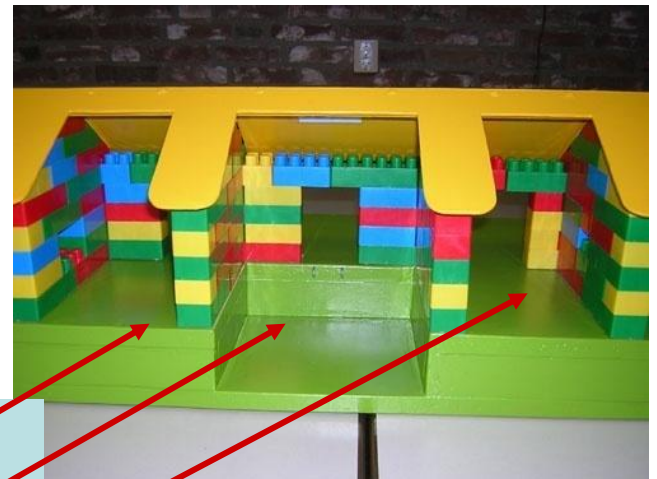
Varianten

Er zijn twee varianten mogelijk:

- samen met de kinderen de boerderij met potstal bouwen
- de boerderij kant-en-klaar gebouwd gebruiken, en het spel spelen met de schaapskudde en de herder

Houd er rekening mee dat er meestal niet genoeg speltijd is om beide dingen te doen.

Wil je het spel met de schaapskudde spelen, zorg er dan voor dat je de boerderij zelf opbouwt voordat de eerste groep kinderen bij de post is.

woonhuis
potstal
hooischuur

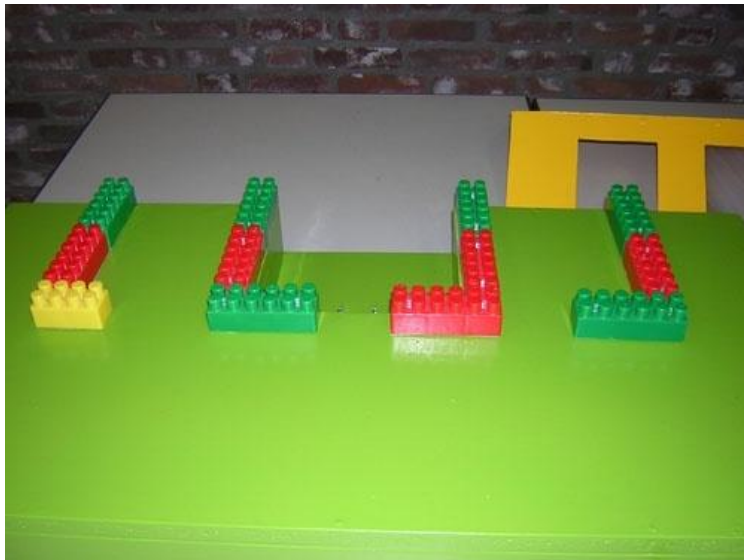
Boerderij bouwen

In het werkboek zit de bouwbeschrijving. Zet het werkboek op de knieboeksteun met de eerste pagina van het bouwplan zichtbaar voor de kinderen.

Zet de grondplaat met de eerste laag stenen op tafel en de krat met stenen open op de grond.

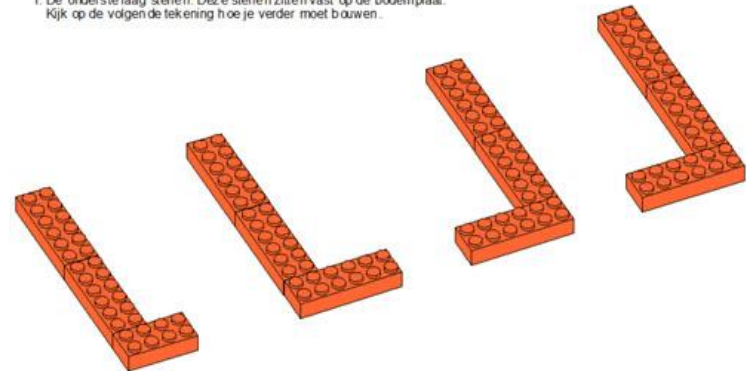
Houd het dak en de daksteunen nog even achter.

Uit de tweede doos heb je voorlopig alleen de dobbelsteen nodig.

Zelf een boerderij met postaal bouwen (groep 1-2-3)

1. De onderste laag stenen. Deze stenen zitten vast op de bodemplaat.
Kijk op de volgende tekening hoe je verder moet bouwen.

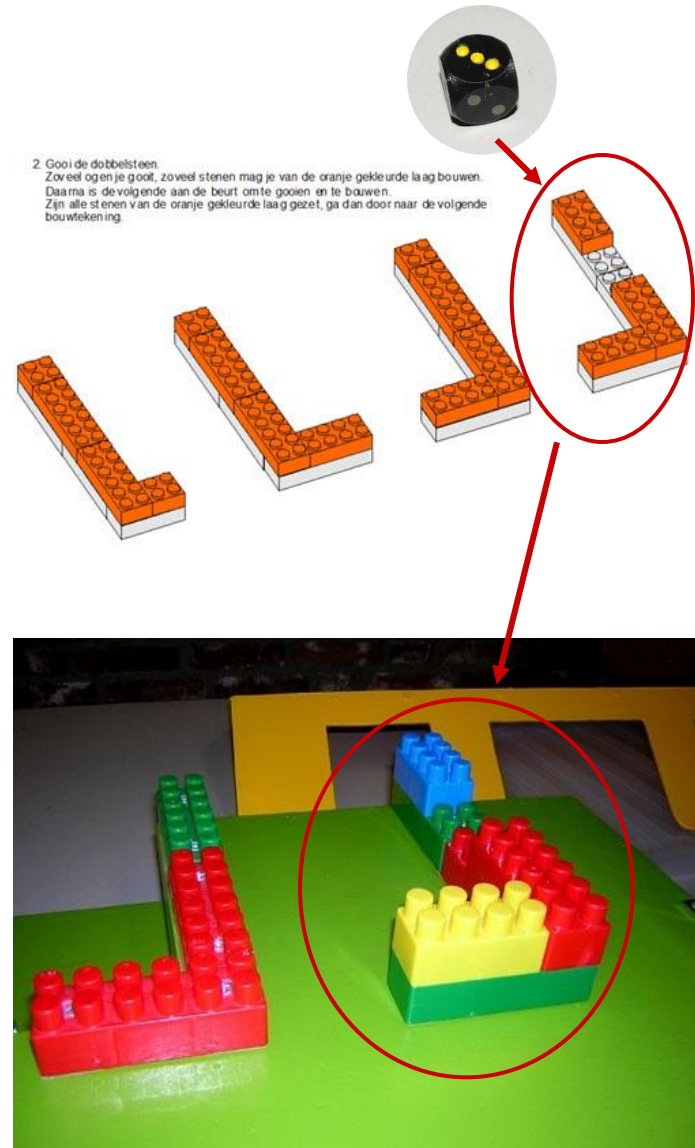

Kies een kind uit dat mag beginnen, deze gooit de dobbelsteen.

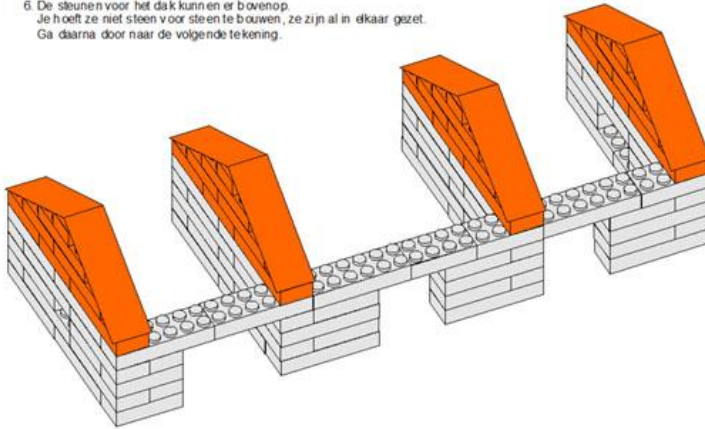
Het aantal ogen dat gegooid is, is het aantal stenen dat gebouwd mag worden. Kijk op de bouwbeschrijving welke stenen waar moeten komen. De kleur maakt niet uit.

Daarna gooit (met de klok mee) het volgende kind en bouwt, etc. Zijn alle stenen van de pagina gezet, dan doorbladeren naar de volgende pagina. Op iedere pagina wordt één laag beschreven.

Het bouwen gaat sneller als er niet gegooid wordt. Ieder kind bouwt dan in de eigen beurt één laag.

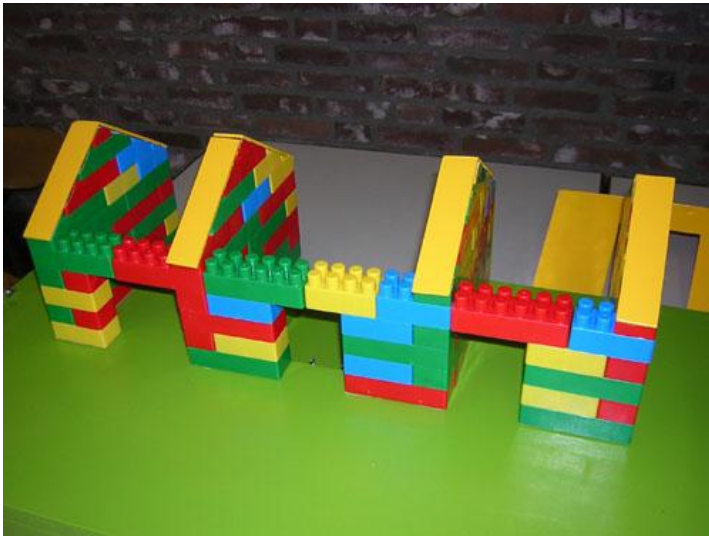

6. De steunen voor het dak kunnen er bovenop.
Je hoeft ze niet steen voor steen te bouwen, ze zijn al in elkaar gezet.
Ga daarna door naar de volgende tekening.

Na een aantal lagen en pagina's is de beurt aan de daksteunen. Deze worden in hun geheel in één keer geplaatst.

Tot slot komt het dak erop, dit zelf op de steunen zetten. Onder het dak zitten uitsparingen in de nokbalk waar de steunen precies in passen.

Pak de tweede doos en richt met de kinderen de boerderij in.

Het vertrek met de grote deur is de hooischuur, zet hierin de hooibalen.

Het vertrek aan het andere uiteinde van de boerderij is het woonhuis, zet hierin tafel, bank, herder en hond.

Het diepe gedeelte in het midden is de potstal. Hang de loopplank aan de haakjes en zet de schapen in de stal.

Laat aan de kinderen zien hoe de potstal werkt. Haal de schapen weg. Ze hebben mest achtergelaten, leg een (gele) mestlaag in de stal. De loopplank even optillen.

Hierop strooide de boer af en toe plaggen: leg een (paarse) plaggenlaag bovenop de mestlaag.

Daarna kwam weer schapenmest, en dan weer plaggen ... Vul de stal verder met afwisselend een gele en een paarse laag. Aan het eind van het seizoen was de stal vol! Dan werd het mengsel van mest en plaggen uitgereden op de akkers.

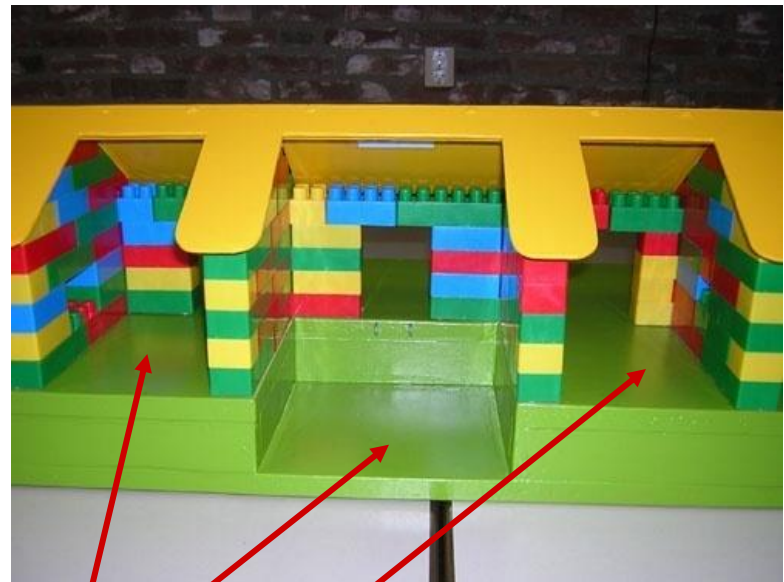
Het spel met de schaapskudde spelen

Zorg dat de boerderij van tevoren is opgebouwd.

Vooraanzicht

Achteraanzicht

woonhuis
potstal
hooischuur

Pak de vakjesdoos en richt met de kinderen de boerderij in.

Het vertrek met de grote deur is de hooischuur, zet hierin de hooibalen.

Het vertrek aan het andere uiteinde van de boerderij is het woonhuis, zet hierin tafel, bank, herder en hond.

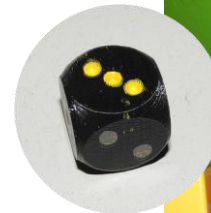
Het diepe gedeelte in het midden is de potstal. Hang de loopplank aan de haakjes en zet de schapen in de stal.

Haal voordat je begint het dak van de boerderij. Dan is voor de kinderen beter te zien wat er gebeurt.

Kies een kind uit dat mag beginnen.
Deze gooit met de dobbelsteen.
Het aantal ogen is het aantal schapen dat uit de stal wordt gehaald.
Zet ze buiten de boerderij.

Het volgende kind (met de klok mee) gooit, ook nu is het aantal ogen het aantal schapen dat mag worden weggehaald.

Ga zo door totdat er geen schapen meer op stal staan. De schapen gaan met de herder naar de hei om te grazen (dit spelen we niet na). Degene die het laatste schaap naar buiten brengt legt een (gele) 'mest'laag in de potstal. Hiervoor de loopplank even optillen.

Het volgende kind doet het werk van de boer. Op de mestlaag wordt een (paarse) 'plaggen'laag gelegd. Dan staan de schapen voortaan weer met droge poten op stal.

Het volgende kind gooit de dobbelsteen, het aantal ogen is het aantal schapen dat weer op stal mag.

Op deze manier doorgaan totdat alle schapen weer op stal zijn. Degene die het laatste schaap op stal zet mag ook de herder en zijn hond in het woonhuis zetten om uit te laten rusten.

Als er tijd over is kunnen de kinderen verder gaan met gooien en schapen verplaatsen, want er zijn in totaal 3 'mest'lagen en 3 'plaggen'lagen.

Zijn alle lagen in de stal gelegd dan is deze vol. Het is tijd om de stal uit te mesten en de mest met de plaggen naar de akkers te rijden!

Einde

Bij dit spel is geen winnaar. Aan het eind alles weer samen opruimen.

volle potstal

NB Houd in de gaten dat alle 6 schapen weer terug in de doos gaan, deze worden gemakkelijk meegenomen.

Werkblad groep 1-2

Voor groep 1-2 is er geen apart werkblad per post, er is een algemene kleurplaat. Wil je het werkblad bij het IVN maken, dan zijn er kleurpotloden op de post.

Werkblad groep 3(-4-5)

Het werkblad voor groep 3(-4-5) hoeft niet op de post gemaakt te worden. Dit kan ook op school gebeuren.

Wil je het werkblad bij het IVN maken, dan zijn er (kleur)potloden op de post. De oplossing van het werkblad zit in het werkboek.

1. Werken voor hei en ven

Groep

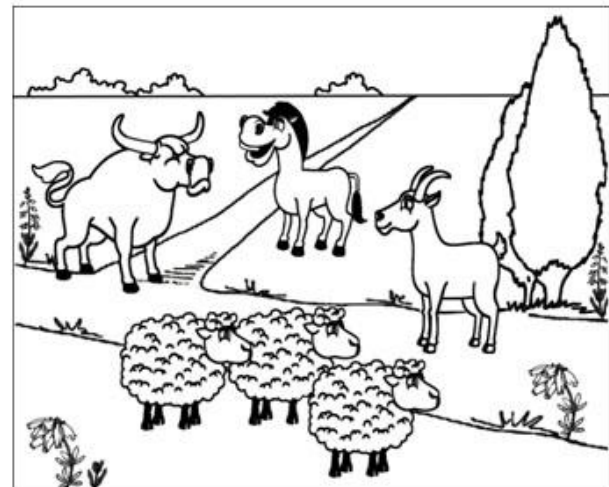
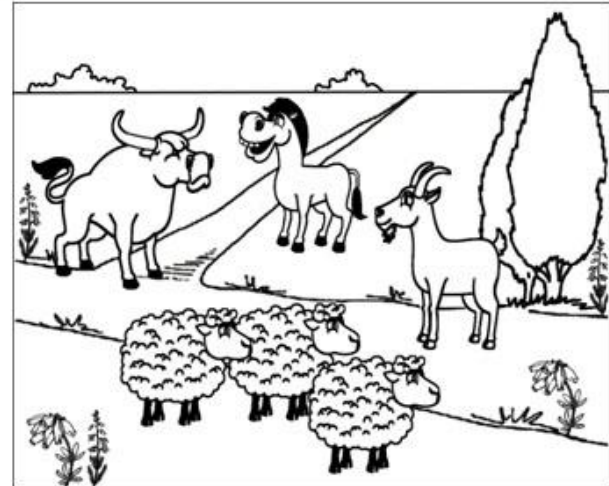
3-4-5

ivn

Grote grazers

Schape, runderen, geiten en pony's kun je op de hei tegenkomen.
Ze eten vooral gras en jonge boompjes.
Zo helpen ze mee om de hei te behouden.

Zoek de 7 verschillen

Opruimen

Na de laatste groep spel opruimen en tafel/stoelen rechtzetten.

De materialen gaan door veel handen. We nemen aan dat iedereen hiermee voorzichtig is, maar toch kan er iets kapot gaan of kwijt raken. Meld dit s.v.p. meteen bij degene die vanuit de organisatie de ochtend/middag begeleidt, of bij de leerkracht.

Heb je vragen, op- of aanmerkingen dan kun je deze doorgeven aan de organisatie.

Bedankt voor je medewerking en veel succes en plezier met het bezoek aan ***Kom kijken op de hei.***